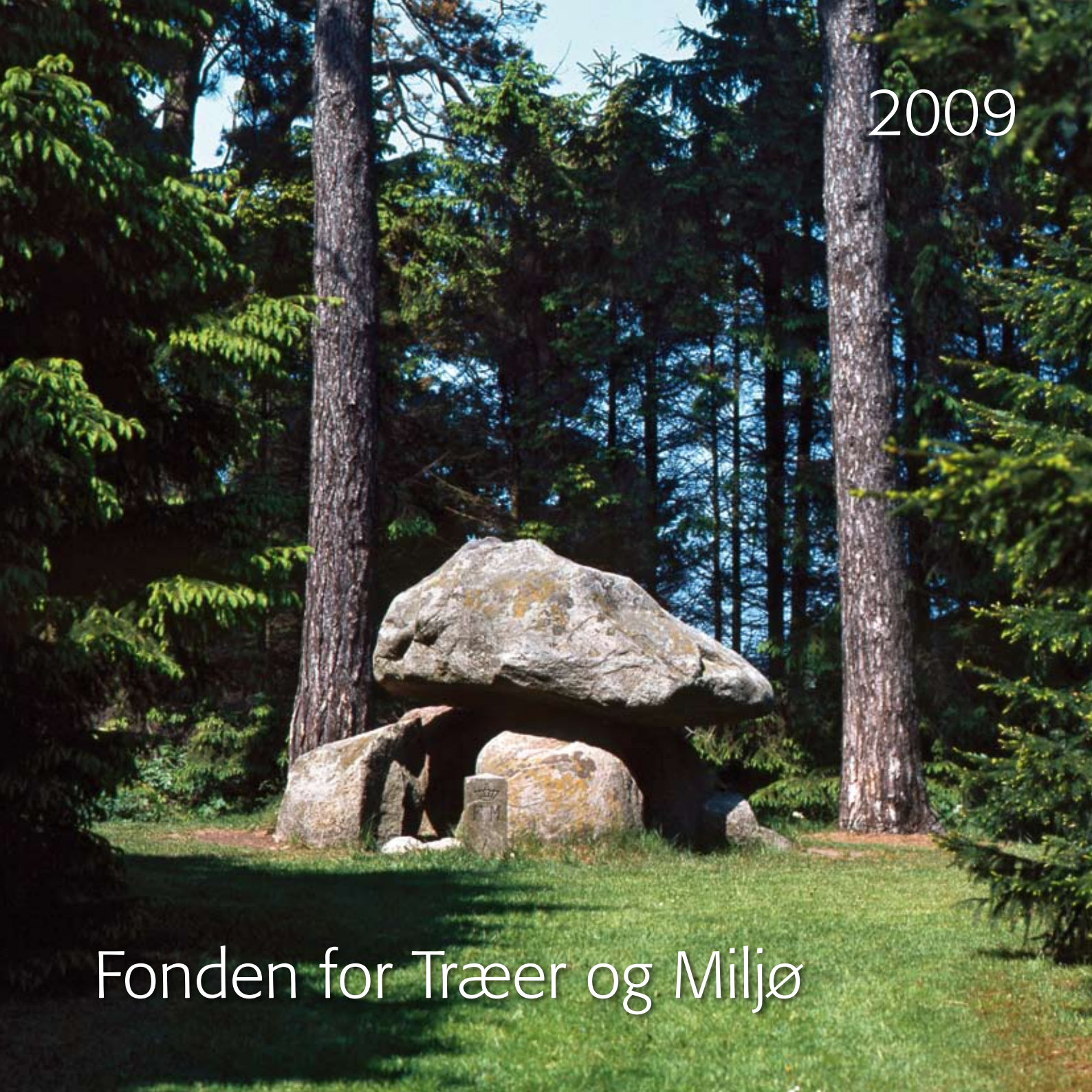

2009

Fonden for Træer og Miljø

Picea breweriana, sørgegran
Den gamle Park i Gerlevparken.
Foto: Willy F. Hansen, 1980

Tekst til omslag:
Forside: Stendyssen i Gerlevparken.
Bagside: Crataegus micro phylla, tjørn.
Fotos af Willy F. Hansen, 1980.

Udgivet af Fonden for Træer og Miljø
Reg. nr. i Fondsregistret: 000233
Disposition / layout: Henni Steffensen
Grafisk opsætning: LeneSpies.dk
Tryk: Centraltrykkeriet Vordingborg A/S
ISSN 0900-9965

Indholdsfortegnelse

Repræsentantskabsmøde den 15. maj 2009	4
Ny i repræsentantskabet	9
Havefredning, hvorfor og hvordan	10
Herregårdsalléer – En landskabelig herlighed eller et driftproblem?	16
Ledreborg Allé, fredning og plejeplan	22
Brumleby – hvad er det præcist man freder	24
30 år som formand for Fondens repræsentantskab	26
Gerlevparken 30 år. Fotos: Willy F. Hansens fra 1980	28
Den nye Poulsen Rose ”Look Good ... Feel Better”	30
De jyske Hede, oplæg til Fondens årsmøde 2010 i Viborg	32
Mindeord for Jakob Himmelstrup	34
Mindeord for Poul Holm	35
Udvalgte begivenheder i Fonden 1974-2009	36
Personer og organisationer, der står bag Fonden	39

Temaet på Fondens årsmøde var:
Fredning og hvad så?

I årsskriftet bringer vi fire indlæg,
der behandler dette emne.

I tekst og billeder vises styning/
beskæring af herregårdsalléer, en
handling, der bringer tankerne hen
på en udtalelse i et tidligere årsskift:

”Træer har det ligesom børn, for
at blive vellykkede, skal de passes
godt, og det er ikke så enkelt, som
man skulle tro. Vi har vel alle set
forskårne træer på parkeringspladser
eller i alléer, helt ødelagte træer på
grønne områder ved beboelsesejen-
domme. Når sådanne træer hyppigt
er mishandlede skyldes det næppe
ond vilje, snarere manglende vi-
den.”

I Fondens arkiv er en samling dias,
som fhv. distriktsgartner ved Køben-
havns Kommune Willy F. Hansen
har fotograferet i Gerlevparken i
1980. Det er en glæde at bringe
disse flotte billeder i årsskriftet.

Repræsentantskabsmøde 2009

**Fredag den 15. maj 2009 i
Kunstindustrimuseet, København**

Dagsorden

1. Velkomst

2. Valg af dirigent

3. Formandens beretning

4. Spørgsmål til beretningen

5. Regnskabet 2008

6. Spørgsmål til regnskabet

7. Valg til repræsentantskabet

8. Valg til forretningsudvalget

9. Eventuelt

Repræsentantskabets formand, dr.polit. Erik Hoffmeyer bød velkommen til de ca. 50 deltagere, der var samlet i Kunstindustrimuseets store sal. Formand for forretningsudvalget Tove C. Asby blev valgt som dirigent. Det blev konstateret at repræsentantskabet var lovligt indkaldt, og at man var beslutningsdygtige.

Til stede var:

Fra Dansk Dendrologisk Forening: Erik Hoffmeyer,
Anders Korsgaard Christensen, Erik Dahl Kjær og Jette Dahl Møller
Fra Dansk Planteskolejerforening: Torben Leisgaard Jensen
Fra Danske Anlægsgartnere: Leif Rasmussen
Fra Danske Landskabsarkitekter: Lone van Deurs
Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole: Ole Rasmus Byrgesen
Fra Kommunale Park- og Naturforvaltere: Hans Ove Pedersen
Fra Slots- og Ejendomsstyrelsen: Niels Møller
Og af enkeltmedlemmer: Tove Christensen Asby, Niels Riegels og Peter Wagner

Afbud modtaget fra – og fraværende:

Fra Dansk Dendrologisk Forening: Niels Juhl Bundgaard Christensen og Jerry W. Leverenz
Fra Danmarks Naturfredningsforening: Poul Holm
Fra Dansk Skovejforening og Skovhistorisk Selskab: Peter de Neergaard
Fra Det Danske Rosenselskab: Henning Elsmark
Fra Haveselskabet: Jørn Bendtz Hansen
Fra Hedeselskabet: Christian Als
Fra enkeltmedlemmer: Jørgen Holm og Ib Tyregod

Formandens beretning ved Erik Hoffmeyer

Vi har i år valgt at afholde repræsentantskabsmødet som et eftermiddagsmøde. For et par år siden besluttede forretningsudvalget, at der skulle veksles mellem denne mødetype og det gennem flere år traditionelle årsmøde med ekskursion over fredag/lørdag, som afholdes forskellige steder i landet.

Når valget er faldet på Kunstindustrimuseets lokaler hænger det sammen med, at Fonden i 2008 modtog en ansøgning om støtte til professionel rådgivning til udarbejdelse af en langsigtet plejeplan for vedligeholdelse og fornyelse af museets have Grønnegården.

En plan der blev aktuel i forlængelse af den lyste fredning i 2007. Dette skete på baggrund af et fredningsforslag rejst af Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, Have- og Landskabsudvalget.

Grønnegården udgør en meget væsentlig del af den samlede helhed i det fredede bygningsanlæg. Haven er et kulturhistorisk vigtigt element i det tidligere Frederiks Hospital, hvor patienterne som en del af behandlingen blev bragt herud for at få lys og luft. Haverummet er symmetrisk anlagt med den grønne græsflade, et omhyggeligt mønster af klippede lindetræer samt brostensbelægning langs facaderne og i to langsgående stier. Grønnegården er af de få

tilbageværende vidnesbyrd om Frederiksstadens førhen så talrige haveanlæg.

I 1991 donerede Fonden 6 lindetræer til Grønnegården. Forretningsudvalget besluttede hurtigt at imødekomme ansøgningen om udarbejdelse af en plejeplan. Opgaven blev overdraget til landskabsarkitekt Lone van Deurs. Eksemplarer heraf er fremlagt og kan ses senere.

Skodsborg observations- og behandlingshjem

Blandt andre ansøgninger vi har modtaget og som Forretningsudvalget har været enige i at støtte i 2008 vil jeg nævne Skodsborg

Observations- og behandlingshjem. Institutionen modtager børn i alderen 0 til 6 år, der har været ofre for omsorgssvigt. De mindste børn kommer direkte fra hospitalet, hvor de er født, og de er børn af alkohol- og stofmisbrugende mødre. De ældre børn kommer hjemmefra, hvor omsorgssvigten har stået på i kortere eller længere tid, eller fra plejefamilier, som ikke har kunnet magte opgaven.

Fonden deltog i renovering af haven ved institutionen i 1999, og nu ønskede man, da der ikke har været stabil hjælp til haven, at få råd og vejledning samt økonomisk støtte til en grundig gennemgang af haven.

Stynde lindetræer i Grønnegården

Græssende kvæg
i Gerlevparken.
Foto: Henni Steffensen

Tove Asby og anlægsgartner Jens Cramer Kristensen udarbejdede et udkast til ændringer og tiltag og Jens Cramer Kristensen fik overdraget arbejdet, som Fonden støttede økonomisk. Haven står nu igen flot og kræver mindre vedligeholdelse.

FDF-spejderne i Tønder

FDF-spejderne i Tønder søgte om støtte til plantning af ca. 1600 nye planter på en stor lejrgrund. Den eksisterende beplantning her var efterhånden nedslidt og bestod af mange udgåede træer og krat, der gjorde området mindre attraktivt. HedeDanmark skulle stå for plantevalg og plantning, og Fonden imødekom delvis ansøgningen med tildeling af kr. 5.000.

Selleberg

Fra herregården Selleberg ved Marslev på Fyn ønskede man at plante en række lindetræer (*Tilia platyphyllos* 'Ørebro') på en strækning på ca. 200 meter langs vejen. Træarten er valgt efter nøje overvejelser, idet der i selve indkørselsalléen i forvejen er storbladet lind. Selleberg nævnes første gang i 1200-tallet under Kong Valdemar Sejrs jordebog. Gården har tilhørt samme slægt siden 1826 og ejes i dag af ansøgeren, der er 6. generation på ejendommen.

Den gamle "Kertemindevej" mellem Odense og Kerteminde går lige forbi gården. Med mange besøgende på ejendommen og mange trafikanter på vejen vil tiltaget med den nye beplantning blive til glæde for mange og forretningsudvalget besluttede at donere de 28 træer, der nu danner trærækken.

Døstrup

Døstrup Landsbyråd ved Hobro, der tidligere har modtaget støtte fra Fonden fik i 2008 18 store bøgetræer til plantning på et ca. 1 tdr. land stort areal som Hobro Kommune har tildelt Landsbyrådet dispositionsret over. Arealet er beliggende ved Døstrup Bæk og der er nu etableret samlingssted til rekreation og ophold med fiskemulighed i bæk og mølledam.

Fonden har også i 2008 modtaget mange ansøgninger og vi er meget taknemme-

lige for, at den støtte vi selv modtager fra andre fonde og legater. Disse donationer og medlemskontingentet fra Støttekredsen har gjort det muligt at donere planter til de forskelligartede projekter. Også Frederikssund Kommune, der efter kommunesammenlægningen har "arvet" os fra Jægerspris Kommune takker vi for den uundværlige støtte til Rosariet i Gerlevparken.

Her i 2009 er det netop 35 år siden en kreds i Dendrologisk Forening tog initiativ til oprettelse af Fonden.

Gerlevparken

Gerlevparken er vel nok den største opgave som Fonden for Træer og Miljø har beskæftiget sig med gennem årene. I år er det 30 år siden arbejdet ved Møllehøjgaard blev påbegyndt. De daværende ejere af Møllehøjgaard Grethe og Aage Kann Rasmussen skænkede i 1979 og over en 10 årlig pe-

riode midlerne til køb af de 10 tdr. land, der i dag udgør Gerlevparken.

Efter forhandlinger med Statens Jordlovsudvalg, Hovedstadsrådet og Naturfredningsforeningen blev landbrugspligten på arealet ophævet således at området kunne bruges til Fondens formål.

I dag er det mærkeligt at tænke på, at Fonden for Træer og Miljø egentlig begyndte med at ødelægge noget af jorden i Gerlevparken. Lic. agro. Jens Dragsted gennemførte de afgørende undersøgelser af saltpåvirkningen på forskellige træarter.

Undersøgelserne resulterede i Saltrapporten, som Fonden udsendte til de daværende 275 kommuner i hele Danmark og efterfølgende reducerede mange kommuner – dog også af økonomiske grunde – saltspredningen på vintervejene.

I 1984 – altså for 25 år siden påbegyndte Fonden tilplantningen af Den Danske Træsamling. En træsamling, der i dag repræsenterer næsten alle vedplanter, der anses for naturligt indvandret i Danmark efter sidste istid for ca. 12.000 år siden.

I 1985 blev Valdemar Petersens samling af historiske roser flyttet til Gerlevparken og i 1987 fulgte samlingen af Poulsens Roser. I denne sidste samling er bedene flere gange blevet udvidet, idet Pernille og

Mogens Olesen hvert år skænker deres nye rosensorter til Gerlevparken.

Rosensamlingerne besøges skønsmæssigt af 20-25.000 besøgende hvert år, men Den danske Træsamling, der nu virkelig har opnået en alder, så "man ikke kan se skoven for bare træer!" – er også et besøg værd.

Uden de rigtig gode naboer til Gerlevparken – nu i anden generation – ville det være vanskeligere for Fonden at passe Gerlevparken. Willy Jørgensen og hans søn Jens Jørgensen skylder vi stor tak for det gode naboskab.

Anlægsgartnermester Jens Cramer Kristensen har forestået vedligeholdelsen af hele parken og det til vores fulde tilfredshed. Tidligere anlægsgartnermester Knud Riise Bundgaard bistår stadig Fonden med gode råd om de forskellige større vedligeholdelsesprojekter i Gerlevparken.

Alle takkes for den store interesse og kærlighed til Gerlevparken.

Inden jeg slutter årets beretning vil jeg takke forretningsudvalget: Tove Asby, Jette Dahl Møller, Lone van Deurs, Poul Holm og Erik Dahl Kjær for et godt og engageret arbejde i årets løb. Også en stor tak til Fondens sekretær Henni Steffensen og tak til Lene Spies, der vederlagsfrit står for den grafiske opsætning af Fondens årsskrift.

Rundvisning i Den Danske
Træsamling ved professor
Erik Dahl Kjær.
Foto: Henni Steffensen

Regnskabet

Ved formand for forretningsudvalget Tove C. Asby

Normalt plejer Poul Holm at forelægge regnskab, men da han har bedt sig fritaget for hvervet i år på grund af sygdom, vil jeg tillade mig at gøre det selv.

Hele årsrapporten 2008 (eller regnskabet) blev sammen med indkaldelsen udsendt til repræsentantskabets medlemmer den 21. april.

Kortfattet kan jeg sige at Fonden i 2008 har haft indtægter for knap 1.2 mio.kr. og vi har brugt ca. 725.000 kr. til uddelinger og vedligeholdelse af Gerlevparken. Vores administrationsudgifter til sekretariat, husleje, revision udgør ca. 240.000 kr. Det betyder at årets resultat er på knap 210.000 kr., som forretningsudvalget foreslår overført til næste regnskabsår.

Fondens egenkapital er på 9.319.243 kroner.

Konklusionen på revisorpåtegningen er: Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af Fondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2008 samt at resultatet af Fondens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar-31. december 2008 er i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Spørgsmål til regnskabet

Birgitte Degener spurgte hvor mange medlemmer der er i Fondens Støttekreds. Der er for tiden ca. 300 betalende medlemmer. Det blev foreslået, at kontingentet blev sat op, det er ikke sket siden 2000. Det er en glæde for os, at flere indbetaler større beløb end det fastsatte kontingent.

Valg til repræsentantskabet

Repræsentantskabets medlemmer vælges for en 4-årsperiode med mulighed for genvalg. Følgende er på valg i 2009
Fra Dansk Dendrologisk Forening: Niels Juhl Bundgaard Jensen og Jette Dahl Møller. Begge modtager genvalg.
Fra Dansk Skovforening: Peter de Neergaard modtager genvalg.
Fra Danske Landskabsarkitekter: Lone van Deurs modtager genvalg.
Fra Det Danske Rosenselskab: Henning Elsmark udtræder og Jens Riis indtræder.
Fra Slots- og ejendomsstyrelsen: Niels Møller modtager genvalg.
Af enkeltmedlemmer er Ib Thyregod på valg. Ib Thyregod har været med i repræsentantskabet siden fondens start i 1974 og ønsker at trække sig tilbage. Vi er ham taknemmelige for den indsats han har ydet i Fonden – tak.

Valg til forretningsudvalget

Forretningsudvalget består i dag af Tove Christensen Asby, formand, Poul Holm, sekretær, Jette Dahl Møller Lone van Deurs og Erik Dahl Kjær Alle er villige til genvalg. Repræsentantskabet genvalgte forretningsudvalget.

Herefter fik Tove C. Asby ordet:

Tak for valget og da det jo er det samme forretningsudvalg, som det der har arbejdet i det forgangne år, så vil jeg benytte lejligheden til at takke jer alle for godt arbejde i året og håbe, det vil fortsætte også i dette år. Jeg mener vi er en god blanding af travle pensionister, travle universitetsfolk og travle private firmaer i forretningsudvalget. Vi kunne af og til ønske et mere regelmæssigt fremmøde tilvore møder, men moderne teknologi med mail gør at alle som regel får deres besyv med ved behandling af ansøgninger og andre beslutninger i Fondens forretningsudvalg.

Der skal også lyde en stor tak til vores sekretariat med Henni Steffensen for dit utrættelige arbejde og engagement i Fondens arbejde. Det er trykke og dejligt at vide, at du er med i arbejdet.

Der var intet under punktet eventuelt. Herefter var dagsordenen udtømt og formanden takkede for god ro og orden.

Ny i repræsentantskabet

Jens Riis

Pensioneret apoteker.
Repræsentant for Det danske Rosenselskab.

Jens Riis, der er født på Bornholm i 1940,

- har, som opvokset på landet, altid interesseret sig for naturen og særlig meget for planter og træer.
- tog matematisk naturvidenskabelig studentereksamen fra statsskolen i Rønne i 1958 og var allerede i skoletiden medlem af Bornholms Naturhistoriske forening.
- blev cand. pharm. i 1964 og arbejdede på apotek på Bornholm indtil 1980, hvor han flyttede til Jylland til Juelsminde Kommune.
- blev i 1983 udnævnt til apoteker i Vamdrup ved Kolding.
- gik på pension i 2008.
- har altid haft interesse for have og i de sidste årtier specielt for roser.
- har i mange år deltaget i aktiviteter i regi af Det Danske Rosenselskab.
- blev i 2009 valgt som suppleant til bestyrelsen for Det Danske Rosenselskab.

Havefredning, hvorfor og hvordan

*Indlæg ved Fondens årsmøde af
cand.scient. Peter Wagner.*

For nogle år siden, vistnok i 2006, fremkom planer om at udvide Kunstindustrimuseet ved at anlægge en udstillingssal under Grønnegården, et arbejde, der ville medføre, at store dele af haven blev opgravet. Dette vakte venteligt nok en del protester og opfordringer til at frede haven. Et fredningsforslag udarbejdedes af Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, og efter en høringsfase meddelte Kulturarvstyrelsen i en skrivelse dateret 13. december 2007 Kunstindustrimuseet, at samme styrelse havde besluttet at udvide den eksisterende bygningsfredning på ejendommen til også at omfatte den indre have kaldet Grønnegården.

Spørgsmålet er så: Hvad betyder det? At man kan frede en bygning og dermed sikre, at den beholder det udseende, man ønsker, hvad enten det så er det udseende, den har på fredningstidspunktet, eller man ved bestemmelser fører den tilbage til en tidligere tilstand, er ikke vanskeligt at forstå. En bygning kan holdes i en statisk tilstand. Det kan en have som bekendt ikke, den er dynamisk. Da loven ikke foreskriver, hvad der specielt forstås ved fredning af

en have, er det intet under, at Kunstindustrimuseets direktion under høringsrunden i september spurgte efter en plejeplan og mere specifikt ønskede besked om ”hvilke tiltag skal der fx ske, når gamle træer dør og hvilken brug må der gøres af haven m.v.? I plejeplanen skal desuden tages hensyn til den økonomi, som museet råder over.”

Kulturarvstyrelsen svarede med henvisning til Bygningsfredningsloves § 10 at der skal ”søges om tilladelse til f. eks. fældning af træer” og kunne ”anbefale, at der udarbejdes en plejeplan for haven, men styrelsen yder ikke tilskud hertil, såfremt museet modtager et driftstilskud på over 50% fra stat eller kommune.”

Planer for vedligeholdelse

Det kan vist uden vanskelighed kaldes et ikke-svar. Hvilken bureaukrat tør vel afslå en anmodning om tilladelse til at fælde et træ, der er gået ud? Styrelsen undlader ganske at tage stilling til det reelle problem: Hvordan skal Grønnegården vedligeholdes og/eller udvikles og hvad koster det? Den anmoder end ikke om at se, for ikke at sige godkende, en plejeplan. Der er næppe tvivl om, at det, man har haft i tankerne, er en slags status quo-fredning – haven skal se ud, som den ser ud nu.

Styrelsen begrundede fredningen af Grønnegården med, at den ”udgør en meget væsentlig del af den samlede helhed i det fredede bygningsanlæg. Haven er som et centralt placeret, udendørs, grønt rum, et kulturhistorisk vigtigt element i det tidligere Frederiks Hospital, hvor patienterne som en del af behandlingen blev bragt herud for at få lys og luft. G.N. Bandts nyfortolkning af det grønne anlæg som museumshave med et enkelt, symmetrisk udtryk og et tredimensionalt mønster af græs, lindetræer og brolægning indgår elegant i samspillet med Eigtveds stramt symmetriske bygningsanlæg, hvortil kommer, at Grønnegården set i et større perspektiv markerer sig som et af de få tilbageværende vidnesbyrd om Frederiksstadens forhen så talrige haveanlæg.”

Næppe nogen vil bestride, at haven har været en hospitalshave, at den er et minde om de haver, der var mange af i Frederiksstadens, og at den er et væsentligt element i bygningskomplekssets helhed, men nogen forbindelse til de patienter, der blev båret ud i den, ses ikke.

Af Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskulturs fredningsforslag fremgår, at det, denne forening ønsker at frede, er G.N. Brandts have. Et perspektiv i forsla-

get er, at haven, der var anlagt for at give patienterne lys og luft, var G.N. Brandts udgangspunkt. Mange af træerne fra den oprindelige have stod endnu, en del af brolægningen ligeledes og repræsenterer ”genius loci”.

Et ”gesamtkunstwerk”

Forslaget fortsætter: ”Klint og Bentsen så klart værdien af Grønnegården, og lod havearkitekten G.N. Brandt anlægge gårdhaven. Museum og gårdhave er således

planlagt til at skulle virke sammen. Den stramme arkitektur, den følsomme ombygning, og den sublime indretning af haven gør oplevelsen af dette sted til noget ganske særligt. Således udgør museet, forarealerne og gårdhaven intet mindre end et ”gesamtkunstwerk”.

Senere hedder det, at Brandts arbejde sammen med Kaare Klints og Ivar Bentsens ombygning ”udgør et ganske enestående eksempel på en ombygning, hvor nye og eksisterende forhold tilsammen danner

en smuk og harmonisk helhed. Ved enkle og nænsomme kunstneriske greb er der opnået noget ganske storslået.” Det er lidt pudsigt, at samtidig med, at man altså ønsker Brandt cum Klint et Bentsen fredet, slår man på, at Kunstindustrimuseet, Frederiks Hospital er ”et af rokokovens fornemste bygningsanlæg i Frederiksstadens”.

Det var jo ombygningen og den Brandtske have, der skulle fredes, et ønske Kulturarvstyrelsen fulgte, og denne nævner også det oprindelige anlæg.

Lægerne ønskede i 1754
"Spatzeergange" til
rekreation for patienterne.

Hvad mente Brandt selv? Dette er ganske godt dokumenteret. En del af opmålingerne og renoveringsplanerne findes i Kunstindustrimuseets arkiv og Brandt har selv skrevet om haven.

I "Havekunst" fra 1931 beskriver han, hvorledes haven så ud, da han blev bedt om at sætte den i stand. Hvor træerne ikke tog lyset, var der spredte bede, herunder rosenbede, etårige planter og vedbend, der var også græs. Og så var der træerne. Dem kortlagde og kvalitetskarakteriserede han på forbilledlig vis, fjernede nogle, plantede nogle andre, fjernede en del af brolægningen og reorganiserede resten. En mængde jord blev fjernet, træerne beskåret og den have, vi kender i dag, blev resultatet. Et smukt resultat. Men hvordan så den oprindelige have ud, og hvorledes forholdt den sig til Eigtveds Grønnegård, der ikke var den samme som Klints og Bentsens?

Som nogle vil vide, tegnede Eigtved i 1752-53 hospitalet, uden at lægerne blev spurgt, hvad der afstedkom megen uro. Den centrale gård, som Eigtved ville have udlagt som køkkenhave, ønskede lægerne i 1754 udlagt "med Spatzeergange" til rekreation for patienterne. I 1757 konstaterede direktøren for Chirurgen, Simon Crüger, at gården var i en så slet forfatning, at han

måtte forlange den frie adgang til sygestuerne sat i stand. Den 28. marts 1760 besluttede direktionen, at der skulle plantes træer i de indre gårde (gården var nemlig som bekendt delt i to) til spadseregange, men først 22. januar 1762 fik direktionen forelagt en plan, udarbejdet af gartner Christian Hansen.

To år før havde man besluttet at plante elm, men der må have været problemer, for nu skulle der plantes elm eller lind, "hvilken af Deelene bequæmmeligst kan skaffes". Ifg. bevarede regninger indkøbtes 142 "Stammlinden", der plantedes mellem 20. marts og 26. juni 1762. At det blev linde og ikke elm skyldes altså, at man ikke kunne skaffe elm, et bevidst valg var der ikke tale om. Da den tegning, Christian Hansen fik betaling for, ikke er bevaret, ved vi ikke, hvorledes den oprindelige tilplantning har været. Der er ikke ifg. regninger foretaget andet end plantning af træer. Der meldes intet om anlæg af en have i almindelighed og regnskabskilderne forbliver det meste af hospitalets funktionstid herom ret indholdsløse.

I Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskulturs indstilling til fredning er havens historie fremstillet, som den fremgår af A.G. Drachmanns beskrivelse fra 1886

om havens udseende omkring 1820, af O.L. Bangs beskrivelse fra 1840 og Gredstedts jubilæumsskrift fra 1907. De givne beskrivelser passer godt med det bevarede billedmateriale i Kunstindustrimuseets arkiv og Det kongelige Biblioteks billedsamling. Jeg kan tilføje, at der omkring 1907 også var en barak, et såkaldt Döckersk telt i Grønnegården, der var Röntgenklinik. Kort sagt, den var kraftigt ændret siden Hansen plantede træerne, men der foreligger ingen beskrivelse af eller plan for en ændring af haven. Med andre ord, der er tale om ad hoc tilpasninger, ikke tale om en tegnet have.

Den have, G.N. Brandt ved minimale, men velgennemtænkte ændringer restaurerer eller skaber, er skabt på grundlag af en beplantning på 142 Lindetræer, og som gennemløber en række forandringer, herunder fjernelse af en mur og en kraftig påfyldning af jord og som i 1922 består af 60 træer. Den virkning, han ønskede at opnå, beskrev han selv. De museumsgenstande, der var anbragt i gården, "skulle rangeres ind i Trærækkerne paa en Maade, der dæmper Samlingens Uensartethed", så de ikke som i museumshaven i Cluny "rager op som Vragstumper i et Hav af Vedbend" Ikke et ord om rokokko, Eigtved eller Thurah el-

ler genskabelse af deres have. Men Brandt troede også, at træerne var plantet senere, efter murens nedrivning. Barok og Rokokohaver (i hvert fald de dele, der lå huset nær) var karakteriseret ved, at træerne stod med små klippede kroner, og Brandt vidste udmærket, at det havde træerne i Grønnegården også haft. Han har både tegnet det og nævnt det i sin artikel.

Men han valgte det fra. Han fremhævede at "netop de lave nedhængende Grene giver Museets Grønnegaard en let Lukkethed, og de dæmper det grelt overskuelige i Pladsen mellem de fire Mure.." Rent bortset fra, at Brandt altså åbenbart ikke har syntes, at gården i sig selv var særlig smuk, har han i sin udformning af haven brugt et ideal, som var barok- og rokokohaven fuldstændig fremmed.

Nu er det ikke usædvanligt, at f. eks. herregårde som følge af moden, har omlagt haver, således, at havens stilideal er tidsforskudt i forhold til bygningsanlægget. Det er derfor heller ikke nødvendigvis forkert at frede en gårdhave, selvom dens stil er en anden end den, det omliggende hus er opført i, men jeg finder det forkasteligt at gøre det uden at undersøge, om det er betimeligt. Om ikke af andre grunde, så fordi det er nødvendigt, hvis der skal udarbejdes en

plejeplan. Brandt nævnte selv et af problemerne: Det kraftige løv ødelægger vækstbetingelserne for græsset, hvorimod en høj opskæring af løvet giver bedre vækstbetingelser for det, men gør haven for åben og overskuelig. Ejendommeligt nok var Brandt klar over, at hans løsning ikke var holdbar. Han skrev selv, at træerne efter den tilbage-skæring han lod foretage, voksede så stærkt, at “Lysforholdene i Museet en Dag vil være truede”, og senere: “Men en Gang kommer Valget; Grene eller Græs.” Ser man på haven i dag, konstaterer man, at træerne rent faktisk bliver stammet op, hvad der ikke er i overensstemmelse med Brandts hensigt om at dæmpe det “grelt overskuelige”. Gennemgår man den bevaringsplan, som Lone van Deurs har udarbejdet, støder man på nok et problem – facadebeplantningerne.

Facadebeplantninger

Disse slører de facader, som Brandt åbenbart ikke kunne lide, så effektivt, at Lone van Deurs bemærker: “Kraftig plantevækst opløser facadernes bygningsmæssige udtryk” og belyser det med flere billeder. Hun foreslår en udtynding af facadebeplantningen, men skal man fortolke fredningen som en hensigt om at bevare det synsindtryk, Brandt ønskede, må dette være forkert.

Hans ønske om at sløre bygningen ved dunkelhed er et haveideal, der udvikles i løbet af det 19. århundrede, afsluttende med den edwardianske have, hvis ideal nærmest var, at huset så helt tilgroet ud. Synes man,

at dette er det rette, må den beskæring og opstamning, der i dag finder sted af træerne, der nu ingen nedhængende grene har, være ligeså forkert som tilbageskæring af facadebeplantningen. På den anden side

forudså Brandt altså nødvendigheden af opstamning og beskæring. Brandts egne udtalelser giver intet eentydigt fingerpeg om, hvorledes haven skal vedligeholdes.

Nu kan man så spørge, om man kan kalde den have, Brandt ønskede, for “et af de få tilbageværende vidnesbyrd om Frederiksstadens forhen så talrige haver”, når den udformes, så den slører “Eigtveds stramt symmetriske bygningsanlæg” som Kulturarvsstyrelsen skriver. For datidens byhaver var meget åbne (jævnfør f.eks den bevarede del af haveplanen for Thurah’s hus i Frederiksstaden), og lægernes forslag om “Spatzeergange” for patienterne i hospitalet har givet referet til datidens alléer, kranset af træer med små klippede kroner.

Lægerne har ønsket patienterne motion, ikke at sengene skulle flyttes ud i gården. Selv udtrykket. “Eigtveds stramt symmetriske bygningsanlæg” kan diskuteres. Eigtveds anlæg var ikke så strengt, som det vi nu ser. I Eigtveds gårdrum var der dels en nu forsvundet mur, og i huset var antallet af vinduer på langsiderne omtrent det halve af, hvad det nu er.

Kun hver anden blænding havde et vindue. Først i midten af det 19. århundrede indsatte H.C. Stilling vinduer i alle blændinger. Ved ombygningen i 1920erne

fjernede Klint yderligere nogle døre fra sygestuerne ud til gården, så variationen i længerne blev mindre. Strengheden er mere Klint end Eigtved. Altså: den oprindelige eigtvedske gård er kraftigt ændret. Træernes oprindelige orden er ukendt, men valget af art var tilfældigt.

En hensigtsmæssig fredning

G.N. Brandt’s restaurering med minimale ændringer af den eksisterende træplantning tilstræber en tilsløring eller mildning af gårdens stramme, eller som han skriver “grelle” udseende og isolering af de enkelte kunstværker. Dette kan næppe kaldes et “Gesamtkunstwerk”, som Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur gør det. Man kan ikke bevare Brandts have og samtidig hævde, at den er et minde om rokokkens haver, sådan kan den ikke vedligeholdes

Skønt jeg anser en fredning af Grønnegården for en hensigtsmæssig handling og sådan set heller ikke er modstander af, at man har fredet Brandt’s have, finder jeg det uansvarligt at gennemføre en sådan fredning uden at undersøge, hvad man i virkeligheden freder, for derved at kunne udarbejde en plejeplan, der gør det rimeligt let for museets ledelse og de havekyn-dige, som museet måtte ansætte hertil, at

fortolke fredningen korrekt. Det gælder også andre havefredninger. En have kan i praksis ikke status quo fredes, man må, som Deborah Devonshire sagde, forandre for at kunne bevare, altså beskytte havens udtryk ved udarbejdelse af en plejeplan (eller udviklingsplan, om man vil), hvad der forudsætter omhyggelige forarbejder og overvejelser.

Det vil muligvis være taktløst at erindre om, at National Trust i England og Skotland, når de overtager en have, gennemfører en nøjagtig opmåling af haven, undersøger dens historie og derefter udarbejder en plan for, hvilket stadium i havens historie, man ønsker at udvikle haven til og endog beslutter, om den skal se veldrejet, nogenlunde velholdt eller forfalden ud. Man kunne ønske sig, at Kulturarvsstyrelsen ville gøre sig den ulempe at gøre det samme.

Jeg skal for at undgå misforståelser gøre opmærksom på, at det her sagte ikke skal opfattes som en kritik af den udarbejdede plejeplan.

Herregårdsalléer – En landskabelig herlighed eller et driftsproblem?

Artiklen bygger på et indlæg fra Fonden
for Træer og Miljøes årsmøde 15. maj 2009.
Af landskabsarkitekt Karen Attwell.

Herregårdsalléerne i det åbne land er en del af vores fælles kulturarv. De er med til at tegne et historisk billede af herregårdenes magt og rigdom på godt og ondt i datidens samfund. Men samtidig er alléerne en værdifuld del af et nutidigt billede af det danske landskab. De trækker linier ud i landskabet og danner med deres grønne vægge ydre og indre rum. De værdsættes af os, der færdes i bil, på cykel og til fods, som en herlighed, der beriger vores oplevelse af det åbne land.

Men alléernes tilstand og levetid hænger tæt sammen med, hvordan de plejes. Her er en historie om, hvor galt det kan gå, når koblingen mellem den faglige viden, den nødvendige økonomi og beslutninggangen svigter.

Det stod i avisen

I perioden 25. november 2008 til 6. oktober 2009 kunne man i lokalavisen Midtsjællands Folkeblad følge en sag om styning/beskæring af herregårdsalléer i en sjællandsk kommune. Alle strækninger ligger langs veje, der i dag er offentlige. Plejen af træerne ligger derfor i kommunalt regi til trods for, at alléerne fremtræder som en del af herregårdsanlæggene.

Den 25. nov. 2008 stod der: ”De smukke gamle træer på alléen ned mod Aastrup Kloster er blevet stynet. Artiklen beskriver, hvordan to andre herregårdsalléer i kommunal forvaltning ”skal igennem samme tur”. Alléerne indgår i landskabsfredninger. Indgrebene er derfor behandlet i Fredningsnævnet, som har godkendt dem, men nævnet har ikke forholdt sig til plejemetoden. Afslutningsvis står der i artiklen, at ”Styning vil have en livsforlængende effekt på træerne. På den måde beholdes de gamle stammer, som ud over deres store landskabelige værdi også har en stor naturmæssig værdi.”

Aastrup Allé – før og efter styningen.
Foto: Palle Bruselius.

Skullerupholm Allé før og
efter styningen.
Foto: Palle Bruselius.

Den 2. dec. 2008 kom sagen på lokalavens forside under ”Forkert styning på alléer”. En beboer ved en af alléerne har stillet spørgsmål over for kommunen om beskæringsformen. Artiklen gennemgår udtalelser fra Skov og Landskab, KU, og fra kommunen. Skov og Landskabs ekspert påpeger, at det er 40 år siden, man lavede den slags fejltagelser som følge af manglende faglig viden. Han er oprørt over sagen. Formanden for Udvalget for Teknik og Miljø går ud fra, at kommunens folk ved, hvordan opgaven skal løses, men har dog indstillet arbejdet indtil videre.

Den 9. dec. 2008 stod det at læse ”Styning på plads”. Det er igen udtalelser fra eksperten fra Skov og Landskab, der stilles over for kommunens udtalelser – og beslutning. Eksperten udtaler, at yderligere styninger skal standses, fordi beskæringen svækker træerne, og fordi der dannes varis i mængder, der kan blive et trafikalt og sikkerhedsmæssigt problem, med mindre der ydes en stor beskæringsindsats. Den fungerende tekniske direktør udtaler, at de mange ”syge” træers nedstyrtende grene var/er et sikkerhedsmæssigt problem, og at styning er en kulturhistorisk rigtig metode, som retfærdiggør det fortsatte arbejde – uanset at han ikke sætter spørgsmålstejn

Resultat af motorsavsbeskæring ved pleje af Ledreborg Allés unge træer. Omhuen voksede tilsyneladende efter henvendelse fra Fonden for Træer og Miljø, der som en del af projektstøtten har udarbejdet en plejevejledning, som enten er tilsidesat eller glemt i kommunesammenlægningen.

ved den fremførte ekspertviden? Udvalget for Teknik og Miljø havde derfor 2. dec. på baggrund af kommunens eget notat vedtaget at fortsætte styningen på alléen ved Skullerupholm, som er en hovedgård under Ledreborg.

Artiklen omtaler derefter, at borgmesteren følgende og efter anmodning fra den lokale boende borger havde udsat styningen, indtil der d. 4. dec. var afholdt et møde mellem de involverede parter på stedet.

I mødet deltog en større forsamling: Artiklen nævner udvalgsformand, fungerende teknisk direktør, eksperten fra Skov og Landskab, KU, ejeren af det entreprenørfirma, der udførte styningen, den lokale beboer, greveparret fra Ledreborg Gods og den person, der repræsenterede både Lokalhistorisk Forening og Danmarks Naturfredningsforening. ”Det blev besluttet at kronereducere alléen ved Skullerupholm med 3-4 m for at reducere faren for nedstyrtende grene m.m. samtidig med, at udtrykket blev fastholdt. ”Samtidig blev det besluttet, at man ville arbejde for en komplet renovering eller nyplantning af alléen. Det vil kunne ske i løbet af fem til syv år.”

Den 29. dec. 2008 er sagen igen på forsidens. Formanden for Dansk Træplejeforening har besigtiget alléerne. ”Det udførte

arbejde er uansvarligt og uprofessionelt, og indgrebet så grelt, at det vil blive brugt som skrækeksempel fremover. Der bør som minimum foreligge en undersøgelse af træernes vitalitet som beslutningsgrundlag for eventuelle indgreb”. De træer, formanden har besigtiget på de to lokaliteter er sunde og friske.

Den 29. januar 2009 skriver lokalavisen: ”Motorsaven i gang igen”. Kommunen har ikke taget ved lære af eksperterne, står der.

Denne gang er det den nye del af Ledreborg Allé, der er emnet. Hovedparten af de 1200 lindetræer står i ovennævnte kommune, resten i nabokommunen.

Der blev brugt stangmotorsav med forkert anlagte snit og barkskader til følge. Det er beskrevet i artiklen, at formanden for forretningsudvalget i Fonden for Træer og Miljø henvendte sig til borgmesteren for at få metoden ændret og koordineret med nabokommunens mere nænsomme beskæring. Omhuen voksede tilsyneladende efter henvendelsen, men arbejdet fortsatte.

Den 12. maj 2009 skriver lokalavisen, at ”de klodsede” alléstyninger vil blive et emne på årsmødet for Fonden for Træer og Miljø med henblik på at diskutere, hvordan lignende tilfælde kan undgås i fremtiden. I artiklen findes også forklaringen på, hvorfor styningen af alléen ved Skullerupholm blev gennemført på trods af udvalgsformandens understregning af den fælles mødebeslutning om kun at kronereducere: ”Det skete, efter en borger havde henvendt sig og udtrykt bekymring for trafiksikkerheden, hvis ikke træerne blev skåret hårdt ned. Man traf herefter beslutning om, at den metode – kaldet topkapning – kommunen havde ønsket at anvende, trods aftalen alligevel skulle bruges”.

Den 6. oktober 2009 dukker stynings-sagen op i lokalavisen igen: ”Vanris forringer trafiksikkerheden.”, står der. Styningen og ekspertens udsagn om effekterne af styningen i form af problematisk vanris trækkes frem.

Det, der ikke stod i avisen

Nu skal man jo i H.C. Andersens hjemland ikke nødvendigvis tro på alt, hvad der står i avisen, men med et indgående kendskab til alléstyningerne kan jeg kun sige, at der er refereret korrekt og så fyldigt, at man næsten kan aflæse journalistens egen holdning til sagen.

Der er alligevel en del pointer, der ikke kom frem i avisartiklerne, måske fordi de er for specifikke for bladets almindelige læsere. Der har desuden været en del mellemspill, som journalisten ikke har kendt, men som kan være med til at belyse sagens forløb.

Mellem de hændelser, der er beskrevet i de to førstnævnte artikler, har der været udført et stort kædesøgningsarbejde for at finde ud af, hvem der stod bag det pludselige behov for nedskæring af træerne, for alléerne havde tilsyneladende ikke været beskåret eller på anden måde plejet i de seneste 20 – 25 år. Afsøgningen afklarede mange forhold, men efterlod lige så mange

spørgsmål om, hvem der havde besluttet hvad på hvilket grundlag.

Et andet interessant indslag i det lange møde kom fra greveparret på Ledreborg. Her tilses og beskæres godsets egen, gamle del af Ledreborg Allé hvert år med henblik på sikkerhed for de mange besøgende. Dette for at bevare ”den fantastiske grønne katedral” så længe som muligt. Ligesom gamle familiemedlemmer, skal gamle træer plejes nænsomt og ikke amputeres, blev det sagt, så de kan dø med værdighed, inden de erstattes med en samlet nyplantning.

Alléer og andre træer som et driftsproblem?

Historien rejser mange spørgsmål. Der er dels de forvaltningsmæssige om lige ret for alle borgere, om sagsgangen og beslutningsprocesserne i kommunen og hos fredningsmyndighederne, dels den politiske håndtering for at følge en enkelt, meget vred borger. Og så er der alle de underliggende fornemmelser af, at styningerne blev udført, fordi det lige nu var den billigste måde at klare problemerne på. Men det, som der skal fokuseres på her, er de spørgsmål, der berører, hvordan man kan undgå lignende ødelæggelser af gamle og unge alléer i vores herregårdslandskaber.

Fredningsmyndighedernes rolle

Som tidligere nævnt er de omtalte alléer del af landskabsfredninger. Med udgangspunkt i Ledreborgfredningens ordlyd beskriver landskabsfredninger ikke herregårdsalléerne som et vigtigt landskabeligt element, og slet ikke hvordan de skal fremtræde eller plejes. En opgradering af fredningsmyndighedernes sagsbehandling er ønskelig, så den faglige kvalitet af tilfældelserne tilgodeses.

Man kunne måske tænke sig, at anmodninger om fredningsmyndighedernes accept af såvel større beskæringsindsatser som af nyplantninger af alléer under landskabsfredninger blev mødt med krav om beskrivelse af en faglig begrundelse og af vejledning for den langsigtede pleje?

Uden en ændring i den nuværende sagsbehandling ligger alléerne, som det er beskrevet, fortsat under for de plejansvarliges afbalancering af herlighedsværdien i forhold til driften, og så kan de, som historien antyder og i ordets bogstaveligste forstand, blive reduceret til et driftsproblem.

De grønne fags rolle

For styningerne af alléerne ved Aastrup og Skullerupholm skinnede det igennem, at en lokal foreningsmand med tvivlsom vi-

den inden for træpleje havde været hovedrådgiveren for kommunen.

Men derudover figurerede personer med uddannelser inden for de grønne fag, specielt skovsiden, som havde deltaget i beslutningen om styningerne. Det stiller spørgsmål ved, om uddannelsesinstitutionerne har nok fokus på viden om træpleje- og beskæring – i det mindste til et niveau, hvor man ved, hvad man ikke ved og derfor søger faglig ekspertise. Jeg har i et par andre tilfælde siden alléstyningerne forespurgt firmaer i gang med tvivlsomme træbeskæringer ved lokale kirker, om deres faglige baggrund og mål med beskæringerne.

Jeg kan kun sige, at skovrelaterede uddannelser tilsyneladende hos menigmand borger for ekspertviden om træbeskæring, men at det samtidig har været menighedsrådenes ikke faglige ønsker, der efterkommes, for ”så har vi da arbejde her om fem år igen”. Det må vække eftertanke hos uddannelsesinstitutionerne.

Derudover har de grønne fag i bred forstand også ansvaret for udtrykket ”farlige træer”. Både i de beskrevne tilfælde og generelt er udtrykket blevet det bedste alibi for topkapning eller træfældning, der ønskes af andre årsager. Folk ved godt, at det

med skyggen ikke gælder som argument, men farligheden gør.

Det tør ingen politiker eller statslig styrelse sidde overhørig til trods for, at personskader og død som følge af nedstyrtende grene og væltede træer er uendelig få i sammenligning med andre årsager, f.eks. trafikken. Jeg mener ikke, man skal tilsidesætte sikkerhed. Jeg synes derimod, at man skal føre tilsyn med og pleje træer, så de ikke udvikler sig til at udgøre en risiko. Men at udråbe træer som generelt farlige, fordi træer reagerer, som træer gør, og fordi plejen er forsømt i årevis, er mildest talt en uheldig udvikling. Det omformulerer driftsproblemet til en generel angst for træer. Det må også vække eftertanke på de grønne fags uddannelses- og forskningsinstitutioner.

Fonden for Træer og Miljø i front

Fonden for Træer og Miljø har støttet plantning af alléer ved godser og herregårde landet over, herunder Ledreborg Allé. Det er investeringer, der kun kan bifaldes på alle måder. Men uanset hvor optimalt plantningerne gennemføres, er de nyplantede træer kun den spæde start på de store, statelige alléer, der er målet. Man må derfor spørge til, hvordan Fonden sikrer sig, at investeringerne plejes, så de ikke udvik-

ler sig til driftsproblemer for modtagerne, men derimod giver det bedst mulige afkast i form af træernes vækst og udvikling over de følgende mange årtier? Når man tager de ovennævnte fejlbehandlinger i betragtning – og de er ikke unikke – forekommer det nødvendigt at stille betingelser til den løbende pleje af alléerne som forudsætning for Fondens støtte. Plejevejledninger har som hovedmål at beskrive den faglige indsats, men de har desuden den vigtige effekt, at de klarlægger, at det er afgørende at afsætte økonomiske midler til den nødvendige, løbende pleje.

Med et lidt omformuleret billede: Hvis man kun har midler til at servicere en Folkevogn, skal man jo ikke modtage en Rolls Royce.

Det er her beskrevet, hvordan plejevejledningen for Ledreborg Allé blev glemt. For at imødegå, at en vejledning bliver væk og glemmes, kan det være en mulighed at understrege dens betydning ved at tinglyse den. De grønne fag har traditionelt en meget ”blød” tilgang til tingene, men opstramning fra en plejevejledning, som man kan vælge fra, til en tinglyst plejeinstruks med minimumskrav, der skal følges, var måske en overvejelse værd. Under alle omstændigheder må de grønne fagorganisationer og

personer, der stort set alle er repræsenteret i Fonden for Træer og Miljø, stå sammen om at formidle budskabet, at alléer skal plejes, hvis de ikke over tid skal udvikle sig til et driftsproblem.

Som det er beskrevet i avisartiklen af 12. jan. 2009, er Fonden for Træer og Miljø gået ind i sagen om beskæringsindsatsen på den nye del af Ledreborg Allé. Som en mere uvildig part end de fagorganisationer, den repræsenterer, med den viden, den gennem fagorganisationerne kan trække på, og med den gennem årene oparbejdede pondus i samfundet opfordres Fonden til fremover på lignende måde at bruge flere kræfter på at:

- Stå markant frem i offentligheden
- Være offensivt opsøgende
- Gå i dialog

– med de statslige, kommunale og private, der er med til at forvalte den herligheds-værdi for os alle, som herregårdenes store alléer og andre træplantninger udgør; både i de tilfælde, hvor Fonden yder støtte, og generelt.

*”Den grønne katedral”.
Godsets egen del af Ledreborg Allé.*

Ledreborg Allé

Tekst og fotos af landskabsarkitekt Lone van Deurs

I 1747 blev plantet en allé i tilknytning til det fine nye Ledreborg Slot. 450 meter vest for slottet og 5300 meter øst for slottet. Man ønskede, som det anføres i fredningskendelsen af 28. februar 1942, at tilvejebringe en bedre kommunikationsforbindelse. Tja, tiderne har ændret sig en del, i dag vil ingen nok umiddelbart tænke på en allé som en kommunikationsforbindelse.

I Erik Pontoppidans "Danske Atlas" fra 1764 nævnes at den er beplantet med Castanie, Linde, Eske og andre træer og omtales som en af de allersmukkeste veje her til lands. Alléen blev i 1942 fredet på grund af historiske hensyn og på grund af den store skønhed.

En plejeplan blev nedskrevet:

- Godset foretager forstlige tilsyn, passer og fornyer alléen.
- Der må ikke foretages fastgørelse af hegn, ledninger og lignende til træerne og søm må ikke slås i.
- Fastbinden af heste og kreaturer bør ikke ske.
- Der afholdes hvert år af godset et syn af træerne og en beskrivelse indføres i en særlig synsprotokol.

Den virkelige historie var så vidt Knud Holstein, at godset var bange for, at bønderne i de brændselsfattige tider ville fælde træerne.

I 1977 blev ca. 100 asketræer fældet, enkelte var faldet i en storm og man var bange for, at de tilbageblevne kunne være farlige. Det blev den gamle allés endeligt.

I 1986 blev lyst nyt fredningsdokument i forbindelse med den påtænkte genplantning.

Det er vilkår i Fredningsnævnets tilladelse

- At projektet gennemføres i sin helhed
- At alléen i fremtiden vedligeholdes af Lejre og Roskilde kommuner.

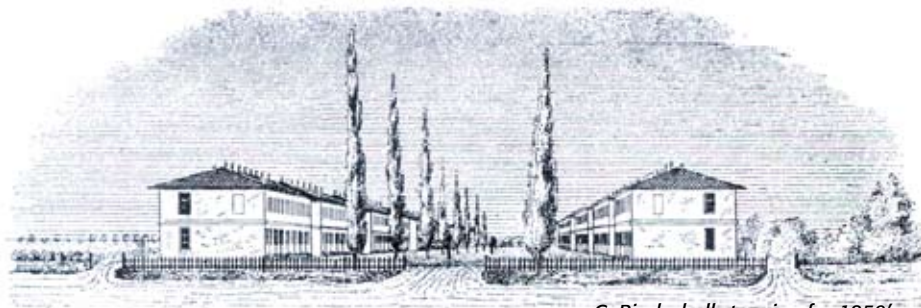
De to kommuner satte som krav, at der skulle plantes lind på hele strækningen, dvs. en af de oprindelige herlighedsbetragtninger blev opgivet til fordel for lindens karisma og adelsglans.

Man søgte at skabe et udtryk som det, den oprindelige lindeallé ved Slottet nu har vokset sig til efter utallige beskæringer.

Den færdigplantede allé blev ved årsskriftet 1991/1992 overdraget til Lejre og Roskilde kommune og dermed også til deres gartner tekniske omsorg.

Brumleby – hvad er det præcist man freder

G. Bindsbølls tegning fra 1850'erne

Af landskabsarkitekt Lone van Deurs

Det er spændende historie og et spændende boligområde i København. Lægeforeningen engagerede G. Bindsbøll til at tegne et forslag til en bebyggelse for ubemidlede familier og i 1853 forelå det første forslag til bebyggelsen. Det skulle fremstå som mønsterboliger, både hvad grunden, afløbet, omgivelserne, den indbyrdes afstand, luften, lyset, vandet, renligheden og hyggeligheden angik.

I 1950'erne var det nedrivningstruet, men blev lykkeligvis indstillet til fredning og den 1. april 1959 blev fredningen stadfæstet og husene var sikrede, men ikke bare sådan lige, for hvem skulle betale vedligeholdelse og modernisering?

I næsten tre årtier bølgede bevaringskampen, som heldigvis mandede ud i, at

der blev foretaget en omhyggelig og meget vellykket renovering af samtlige huse.

Da arbejdet med både bygninger og friarealer var afsluttet, var der bred enighed om, at bygningsfredningen skulle suppleres med en fredning af friarealerne. Skov- og Naturstyrelsen/kulturhistorisk kontor, som det dengang hed, gik meget engageret og velvilligt ind i fredningsarbejdet, som udmøntede sig i en række bestemmelser og nogle kortbilag.

Meget forskelligt blev fredet for at fastholde "det Brumlebyiske" – denne helt særlige toneart, som ikke er noget oprindeligt, men som er formet gennem tiderne, men med god fornemmelse for stedets karakter.

Det væsentligste er træerne, men måske også det mest problematiske for træer giver skygge og en masse svineri kalder nogen det, når bladene falder eller bladlusene er aktive.

Tanker om fremtiden

Men vi er der endnu, os som var med fra starten af renoveringen, og vi har taget det på os, som en kær opgave at sikre træernes fortsatte eksistens. En gang om året mødes vi og kigger på træernes tilstand og beslutter, hvad der skal fornyes nu og hvad, der kan vente. Men en dag er vi der ikke mere, andre tager over, Hvem er de, hvordan bliver de vejledt, hvem holder dem i hånden og formidler hovedprincipperne, planerne for beskæring og nyplantning etc. Hvordan sikres det, at alle træerne bliver genplantede? Hvem har det engagement, der skal til?

Pludselig begyndte jeg at spekulere på, hvad det egentlig var, vi passede så omhyggeligt på, det jeg selv havde arbejdet på at frede. Var vi ofre for en nostalgisk tankegang, havde vi låst noget fast, som måske skulle have lov til at udvikles eller ændres?

Et fotografi fra 1917 viser tydeligt, at der også tidligere har været en konflikt mellem de mange lindetræer og ønsket om lys og luft.

Jeg læste endnu engang de gamle overvejelser, som lå til grund for denne nytænkning indenfor boligbyggeriet og kiggede på Bindsbølls lille snittegning, som så tydeligt viser en bebyggelse med høje slanke popler. Lys og luft var netop to af tidens

nyopdagelser i forhold til sundhed og hygiejne, og så plantede man lind! Jeg tillod mig at foreslå nytænkning i forhold til den lyste fredning, væk med alle lindetræerne og en plantning af popler.

Vi lever i et dynamisk samfund, vækst er dynamisk, men fredninger er statiske. Det giver for mig ingen mening. Hvis der ikke samtidig med fredning af vækst også laves en grundig beskrivelse af, hvordan udviklingen skal foregå, hvad det præcist er man freder. Er det det eksisterende individ, et formsprog, som repræsenterer en bestemt stilperiode, eller historiske sammenhæng, det at der står et træ et bestemt sted???

Den omhyggelige og meget vellykkede renovering af samtlige huse, blev foretaget i 1980'erne.
Fotos: Lone van Deurs

*I anledning af Victor Borges
80 års fødselsdag i 1991,
blev der udviklet en ny
Poulsen-rose "Victor Borge".
Fra plantningen i Gerlev-
parken ses her fra venstre
Pernille Olesen (Poulsen
Roser), Victor Borge og
bagved Erik Hoffmeyer og
Jens Asby.*

30 år i Fonden for Træer og Miljø

På et besøg i Australien i 1967 havde jeg fået den ide, at skaffe frø af Norfolk Pine, der virkede så monumental. Jeg ringede til Bent Søegaard på Arboretet i Hørsholm. Han ville forsøge, men der kom ikke noget ud af det. Der var nok opstået en misforståelse undervejs.

Henvendelsen var måske anledning til at jeg blev bedt om, at afløse højesteretsdommer Helga Pedersen, som formand for repræsentantskabet fra 1979. Jeg husker endnu Helga Pedersens forsvar for at skabe en privat grøn stemme, selvom det offentlige blandede sig i så mange miljøområder. Hun var med til at skabe beplantningsplaner for triste stationsbyer og for saltforsøgene.

Vi har senere skabt Gerlevparken med Den danske Træsamling som jeg drøftede med Søegaard, og i de efterfølgende år kom de to rosensamlinger til.

Når man gennemgår de udvalgte begivenheder er de nok stærkest præget af "ryk" i den almindelige bevidsthed: Plant et træ – kampagnen, alléer i landskabet, sansehaver for retarderede, bedre landsbymiljøer o.s.v. Hvis det lykkes glider Fonden i baggrunden, men virkningen har været værdifuld.

Det har været en lang række engagerede mennesker og begivenhedsrige sammenkomster bl.a. i Gerlevparken – samt det lø-

bende arbejde i Fondens forretningsudvalg, og dets sekretær ikke at forglemme.

Det har været en rigdom at beskæftige sig med alle initiativerne – uanset om skridtene har været store eller små.

Erik Hoffmeyer

*Pinus peuce, silkefyr
i Den gamle Park.*

Gerlevparken 1979-2009

Ved sekretariatsleder Henni Steffensen

Oprettelsen af Gerlevparken skyldes først og fremmest, at Grethe og Aage Kann Rasmussen i 1979 overdrog et areal på ca. 10 hektar til Fonden for Træer og Miljø.

På dette område havde de i en lang årække gennemført en tilplantning, herunder udvidelse af tidligere beplantning, som er udformet på en sådan måde, at den har kunnet danne grundlag for og baggrund for de aktiviteter, Fonden siden bidrog med. I den del af parken vi kalder Den gamle park findes både almindelige danske træarter og mere sjældne, indførte træer, der ellers mest findes i botaniske haver, offentlige parker og herregårdshaver.

I 2006 blev et forvokset ellekrat mellem rosenhaverne og søen i Den gamle Park ryddet, så nu kan man opleve udsigten til søen fra stien til rosenhaven. De græskarper og dammuslinger, som blev udsat i søen, har gjort deres positive arbejde for en sundere og renere sø, der nu indgår som et synligt element i parken.

I Den gamle Park findes forskellige birkearter, en del philadelphus, (populært kaldet uægte jasmin) flere ege- og poppelarter samt en del forskellige tjørn.

I de senere år er der i tæt samspil med de

eksisterende landskabstræk – træer, buske, vand, stier, terræn – forsøgt at finde fornyelse. Der er foretaget udynding af den stedsegrønne afdeling, og der blev friset mange smukke rhododendroner, som tidligere var gemt og der blev skabt fine dybe kig. Rhododendron og duetræet har allerede kvitteret med masser af blomster.

Det er Fondens største projekt at vedligeholde og formidle rosenhaverne og Den danske Træsamling. Projektet omfatter også, at der hver vinter foretages beskæring og udynding af de store læhegn rundt om og i parken.

Driftsudgifterne til Gerlevparken fylder meget i Fondens økonomi, og vi må derfor sige, at parken, hvis den skal opfylde de hensigter, der ligger bag anlæggene, kun kan blive en herlighed og fortsætte med at være en herlighed, hvis der er vilje til at skabe den nødvendige økonomiske baggrund for driften.

De fleste af de ting, der virkelig betyder noget, kan der ikke sættes en pris på, men det er sjældent, at skønhed er helt gratis.”

*Billederne på dette opslag er taget
af Willy F. Hansen i 1980.*

Crataegus, tjørn rosa blomster

Tjørnerække i Den gamle Park i 1980

Cartaeus, tjørn gul blomsterrig

Rosendåb af "Look Good ... Feel Better"

*Ved sekretariatsleder Henni Steffensen
(uddrag af Vibeke Klüvers artikel i Rosen Nyt
december 2008 samt rosenbeskrivelse og billeder
stillet til rådighed af Poulsen Roser A/S)*

Samlingen af Poulsen Roser i Gerlevparken repræsenterer fire generationers indsats inden for rosenforædlingen, der fik sit gennembrud i 1912. Flere resultater har været af banebrydende karakter. Poulsen Roser har opnået mange internationale topplaceringer. Denne samling er et nationalt klenodie og en værdifuld genbank. Samlingen, der består af alle de tilgængelige rosen-sorter, udbygges løbende, efterhånden som nye roser introduceres. En af de nye roser der kom til samlingen i 2008 er rosen "Look Good ... Feel Better.

Så vidt vides, er det første gang, en rose opkaldes efter en humanitær forening. Foreningen Look Good ... Feel Better er en international humanitær forening, som har til formål at hjælpe kvinder i behandling for kræft gennem at få dem til at føle sig bedre tilpas ved at se godt ud. Hjælpen består i at afholde gratis hudpleje- og makeupkurser for de berørte kvinder. Her i landet drives foreningen af otte af kosmetikbranchens virksomheder, og kurserne foregår på otte hospitaler landet over. Her-

*Etta Cameron sang efter dåben
"If I can help somebody".*

lev Hospital var det første til at indgå samarbejde i januar 1998. Foreningen driver sit virke i mere end 19 lande.

Ideen om at udvælge og opkalde en rose efter Look Good ... Feel Better opstod i forbindelse med arbejdet på at skabe den fine udstilling "Parfume-flakoner – Magi og Skønhed" på Rudersdal Museer i sommeren 2008. Udstillingen blev til i samarbejde med Look Good ... Feel Better. Poulsen Roser A/S besluttede da at donere en af sine nye roser til den humanitære forening som en anerkendelse af dens arbejde.

Rosendåben fandt sted i Søllerød Kirkes Sognegård i august 2008. Højdepunktet i den

festlige begivenhed var selve dåben, der blev forestået af sangerinden Etta Cameron, som med omhu og ynde hældte de vinøse dråber over roserne. Hun valgte i stedet for at tale, at synge sangen: If I can help somebody.

Look Good ... Feel Better håber naturligvis, at rosen med foreningens navn kan skabe glæde og opmærksomhed om foreningens humanitære arbejde, en velplaceret og medmenneskelig indsats – og så er det virkelig en smuk rose.

Et gammeldags look

Look Good ... Feel Better er en buketrose med fyldige mellemrøde blomster. Ro-

sen har de populære antikke rosers "gammeldags" look med runde firdelte Thudor blomsterhoveder. Rosen er særdeles blomsterrig og rosens duft er let og frugtagtig.

Planten er tæt og busket med en god kompakt vækst og mørkegrønt og skinnende løv. Blomstringen starter medio juni og fortsætter lige til frosten sætter ind. Som alle Slots®-roser, er rosen her meget hårdfør og sund og derfor modstandsdygtig overfor de fleste sygdomme.

Rosen bliver 80-100 cm høj og er derfor velegnet til terrassen, men også i bede.

Den jyske hede

Af sekretariatsleder Henni Steffensen

Endnu henimod 1800 var store dele af Jylland præget af den sorte hede. Mange steder, ikke mindst på de store sandsletter havde den bredt sit dække over stadig større og større områder. Heden var en farlig nabo at have, det var, som om den hele tiden lå på lur for at erobre mere plads.

Særligt farlige var forholdene, når krig eller farsot gjorde det svært for bønderne at få markerne dyrket, at få dem pløjet og gødet. Og mange skove gik til under krigene, udplyndret af fjendens lejetropper eller måske af bønderne selv, og havde man gjort vold på en skov, var lyngen rede til at erstatte de faldne stammer med sit brune tæppe.

Heden og bonden

Hen i 1700-årene satte der en kamp ind mod heden; den skulle udryddes, agermarker og skove skulle tage dens plads. De bønder, som boede på heden og fik deres udkomme her, var slet ikke så glade ved tanken om, at de skulle miste deres hede, den der ofte lå dér lige uden for huset.

Måske tilhørte den bonden, så langt øjet rakte. Her var han vant til at leve, måske var han vokset op på dette sted,

og selvom tilværelsen herude kunne være slidsom nok, udbyttet af den lange arbejdsdag beskeden, så fik han dog føden, klæder og varme.

Det var mest i heden han hentede de mange goder, som sikrede hans tilværelse, på en måde gav den indhold og mening. Når han søgte søvn i alkoven efter dagens slid, var bunden fyldt med lyngbuske, tæt sammenpresset med roden nedefter og toppen i vejret. Og så sagde man endda, at dette sengeunderlag havde den fordel, at rotter og mus ikke brød sig om at logere her.

Hedebonden havde altid brændsel nok, lyngbuskens og dens stærke ved gav fortræffelig varme, f.eks. i bageovnen. Man brændte også lyng for at bruge asken til gødning, når man prøvede at drive agerbrug på hedejorden. Kreaturerne fandt æde på lyngoverdrevene, og det gjaldt ikke mindst de tusinder af får, der levede hele deres liv ude i heden og trodsede al slags vejr. Mange af dem blev dog et bytte for de talrige ulve, som fårehyrden ikke altid kunne værne dem imod.

Fåret gav ikke kun kød, men også uld, vigtigt for bøndernes egen beklædning, men også for den hjemmeindustri, binding af hoser m.m. som i så mange egne

fik stor betydning. Også produktionen af jydepotter, udvinding af kalk m.m. reddede mangan en bonde fra at bukke under for den totale forarmelse, som truede så mange.

Kampen mod heden

Bønderne anså lyngen for umistelig, og de var fast overbevist om, at der måtte vidtstrakt hede til, hvis befolkningen her ikke skulle sulte og fryse ihjel.

Hos dem, der havde magt og ansvar, var der mange, som mente, at heden burde opdyrkes. Så tidligt som i 1723 udstedte Kong Frederik IV en forordning, som bestemte, at de, der ville bygge og nedsætte sig på heden i Jylland, skulle være fri for at betale skatter og afgifter i 20 år. Der kom ikke noget ud af det forsøg.

Heden og kunstnerne

Gennem sin digtning førte Steen Steensen Blicher og senere Jeppe Aakjær hedebonden ind i kunsten. Danske malere blev i løbet af 1800-årene mere og mere optaget af de rige kunstneriske muligheder, som skildringen af mennesker i gård og hytte kunne give. Jeppe Aakjær var født ind i det fattige jyske bondemiljø og beskriver i digt sit barndomshjem.

I hedens småbrug måtte alle deltage i arbejdet.

*Inde var kun lavt til loftet
månen kasted lys i stuen
bedstefar i lædertrøjen
stavred om ved skorstensgruen.*

*Bad vi da i lys fra månen
som kun børn og bønder beder
medens tunge stjerner tændes
over brede, tavse heder.*

Et citat fra Poul Hansens bog ”Landet, der skabtes om” fra 1945 beskriver hedebondens tilværelse:

”Mange trælsomme års utrættelige slid og savn, en fattigdom så dyb og trist, at vi, der er født i den lysere tid, knap kan begribe den, vi, der også stiller krav til nogle daglige glæder”.

Fondens årsmøde 2010

Årsmødet 2010 afholdes i Viborg. Repræsentantskabsmødet foregår i Hedeselskabets lokaler. På lørdagens ekskursion vil vi bl.a. besøge Kongenshus Mindepark, et af de få områder, hvor man stadig kan se de vidtstrakte, lyngklædte områder, og vi vil høre om det enorme projekt, det var at skabe landet om.

Årsmødets program fremsendes i marts måned 2010. Vi håber at rigtig mange vil deltage i dette arrangement.

Mindeord

Jakob Himmelstrup 1930-2008

Lige inden julen i 2008 modtog vi det triste budskab, at Jakob Himmelstrup var afgået ved døden.

Kort før Jakob Himmelstrup i 1995 gik på pension fra sin stilling som stadsgartner i Thisted – afholdt Fonden for Træer og Miljø sit årsmøde i Thisted. Fonden og Jakob Himmelstrup havde i mange år haft et forbilledligt samarbejde specielt omkring Eshøj plantage.

Eshøj Plantage rundede netop i 1995 100 år, plantagen rummer en usædvanlig righoldig samling af træer – over 200 arter og er i sin tid blevet til på initiativ af en kreds af Thistedes borgere. De første plantninger bestod overvejende af bjergfyr og hvidgran samt enkelte steder ædel-, sitka- og douglasgran. Over tid og ikke mindst takket være Jakob Himmelstrups indsats, er Eshøj Plantage forvandlet til en dendrologisk seværdighed med mange eksotiske træer. Samarbejdet mellem Jakob Himmelstrup og Fonden medførte en interesse fra Arboretet og Institut for landskabsplanter i Hornum for Eshøj og mange nye arter blev plantet ind i plantagen via disse kontakter.

Endnu et meget positivt udbytte fik Fonden for Træer og Miljø ud af sit års-

møde i Thisted, nemlig at Jakob Himmelstrup blev Fondens uforlignelige konsulent for forretningsudvalgets bedømmelse af ansøgninger fra Jylland. Jakob tog ofte sin dejlige kone Ulla med på konsulentbesøg rundt om i landsdelen og jeg ved at de begge værdsatte fortsat at kunne yde en indsats for træer og miljø til glæde for beboere i det jyske.

Hele Jakobs liv var i høj grad præget af hans kærlighed til naturen og ikke mindst til hans store kendskab til planterne. Det var altid en stor fornøjelse og berigelse at tale med Jakob om naturen og ikke mindst høre historier om planter og folk, som Jakob kunne knytte til de mange forskellige lokaliteter, som han kendte godt.

Som kollega var Jakob altid parat til at dele ud af sin enorme viden om planter og deres livsbetingelser, altid var hans humør i top når vi var sammen på kurser, seminarer og det var en stor glæde for mig personligt at han engagerede sig så dybt i Fonden for Træer og Miljø's arbejde, så kunne vi til stædighed mødes og udveksle synspunkter og ikke mindst historier. En ting tilgav Jakob dog aldrig – det var at jeg ved én enkelt lejlighed vandt over ham i L'hombre.

Tove C. Asby

Mindeord

Poul Holm 1931-2009

Den 18. november fik vi meddelelsen om, at Poul Holm ikke havde klaret kampen mod den lungekræft, som så helt ufatteligt havde ramt ham. Poul havde en så sund levevis – aldrig røget, altid spist sundt – i mange år som vegetar, kørte hellere på cykel end i bil, Poul foretrak altid den sundeste løsning, så det virkede meget urimeligt, at netop han skulle rammes af den forfærdelige sygdom.

I al sin færd var Poul naturelsker. Han begyndte sit virke for Fonden for Træer og Miljø i 1994, hvor han blev valgt til repræsentantskabet som Danmarks Naturfredningsforenings repræsentant.

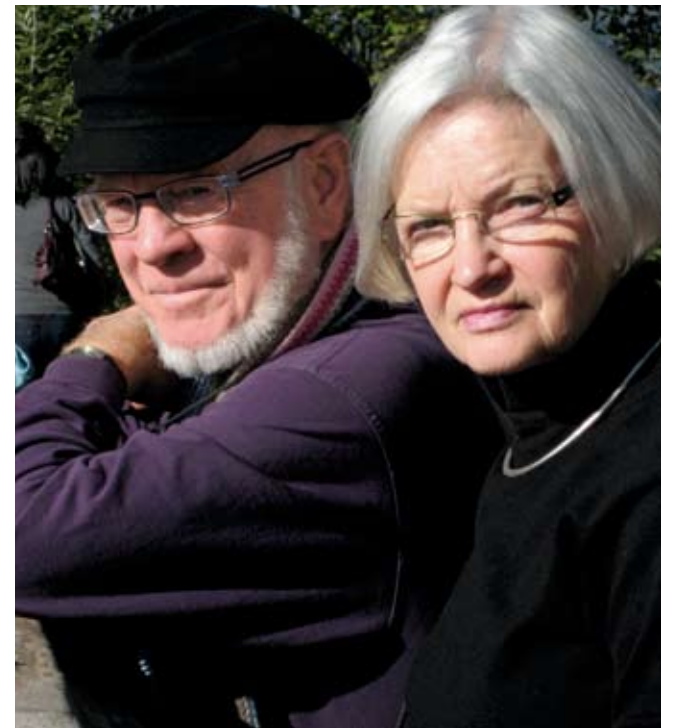
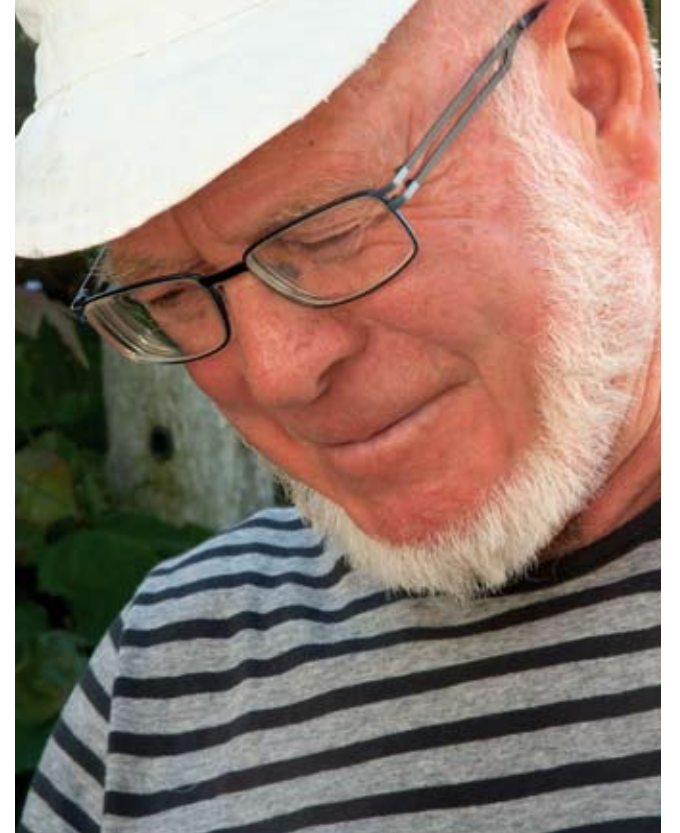
I 2000 blev Poul Holm valgt ind i forretningsudvalget, hvor han hurtigt engagerede sig i opgaverne. Hans kontakthflader var store og han lagde mange kræfter i at løse de opgaver, han påtog sig, hvad enten de var af juridisk eller fredningsmæssig art. Poul sørgede endvidere for al det kedelige, men nødvendige papirarbejde ved Fondens salg af en tidligere gartnerbolig ved Gerlevparken. Også når der var sager, hvor kendskab til forsikringsverdenen var påkrævet, arbejdede Poul hurtigt og præcist for Fonden.

Poul var altid velforberedt til forretningsudvalgets møder og han deltog ivrigt – og livligt – i debatten omkring behandlingen af ansøgninger og dagsordenens øvrige punkter.

Endnu en side af Pouls mange talenter oplevede vi ved årsmødet i 2005, hvor Poul viste deltagerne rundt i Frederiksberg Have og levende fortalte om havens historier og gengav mange af de muntre anekdoter, som er knyttet til haven.

Poul havde næsten altid en munter indgangsvinkel og en underfundig bemærkning til de sager, vi behandlede i forretningsudvalget. Vi vil savne hans lune og gode historier.

Tove C. Asby

Udvalgte begivenheder 1974-2009

1974

- Fonden for Træer og Miljø stiftet
- Højesteretsdommer Helga Pedersen er formand for repræsentantskabet

1975

- Fonden repræsenteret i to udvalg under Ministeriet for Offentlige Arbejder, dels om vejsaltning og dels om beplantning langs offentlige veje
- Fondens kamp for genetablering af Ledreborg Allé påbegyndt. Morten Klint/Lone van Deurs udarbejdede projekt

1976

- Grønne Planer, Dansk Byplanlaboratoriums skriftserie. Beplantningsplaner for tre byer: Bramming, Ringe og Helsingø
- Beskæring af lindealléerne ved Dronninglund Slot

1977

- Fonden projekterer retableringen af Øster Mølle Sø i Dronninglund Kommune
- Fonden medarrangør af beskærings- og beplantningskurser på Vilvorde

1978

- Fonden støtter praktisk og økonomisk Claus Berings film: Træer og Miljø

1979

- Gerlevparken overtages af Fonden
- Nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer ny formand for repræsentantskabet
- Hendes Majestæt Dronning Ingrid bliver Fondens protektor

1980

- Midterrabat på Geels Bakke ved Holte beplantes med egetræer
- Beplantningsplan og planter til den retablerede Klokkeholm Møllesø

1981

- Forsøg med vejsalts indvirkning på 4 vejtræarter påbegyndt i Gerlevparken ved lic.agro. Jens Dragsted
- Beplantning af 1200 egetræer ved Egtvedpigens fundsted

1982

- Bevarende beskæring af lindealléerne ved Rosenholm Slot
- Beplantning i Pistolstræde i København
- 3 ægte børn af Kongeegen plantet ved Øster Mølle sø i Dronninglund til ære for Fondens protektor Hendes Majestæt Dronning Ingrid, for Fondens første formand for repræsentantskabet, højesteretsdommer Helga Pedersen og for en af initiativtagerne til Fonden, arboretforstander, dr.agro. Carl Syrach Larsen

1983

- Plant et træ – kampagnen påbegyndes og i løbet af tre år plantes 1,25 mio. træer over hele landet
- Fonden skænker vej- og allétræer til Broager Kommune

1984

- Etableringen af Den Danske Træsamling i Gerlevparken påbegyndt

1985

- Valdemar Petersens samling af historiske roser etableret i Gerlevparken
- Simon Spies Alléen plantet i Vestskoven ved Herstedøster
- Plantning af marineege i Nyboder i København

1986

- Efter 11 års kamp påbegyndes retablering af Ledreborg Allé

1987

- Samlingen af Poulsens roser etableret i Gerlevparken
- Støttet Tønder forskønnelsesudvalg med 50 egetræer til allé

1988

- 300 siders rapport ved lic.agro Jens Dragsted vedr. resultatet af saltforsøget udsendes til samtlige kommuner og amter i Danmark
- Sansehave ved institutionen Birkebakken i Brand – projekt og beplantning

1989

- Rådgivning i forbindelse med etablering af Bangsbo Botaniske Have
- Projekt til sø og beplantning ved Clausholm i Klokkeholm/Hjallerup

1990

- Plant Danmark-Dagen. Over 60.000 træer – plantet overalt i Danmark
- Blindehave skænket til Pindstrup-centret på Djursland

1991

- 6 store lind til Kunstindustrimuseets Grønnegård
- Rådgivning i forbindelse med vedligeholdelse af Skærvad Hovedgaard

1992

- Asketræer til institutioner i forb. med Hjørings 750 års købstadsjubilæum
- Efter 17 år bliver den genplantede 7 km lange Ledreborg Allé indviet

1993

- Beplantning til Byfolden i Køng, Glamsbjerg Kommune

1994

- Plant Danmark Dagen. Ca. 60.000 løvtræer plantet overalt i Danmark
- Skænket 75 store lindetræer til retablering af allé ved Lerchenborg Gods

1995

- Åstrup Kloster ved Tølløse, genskabelse af park og anlæg af rhododendronbed

1996

- Rådgivning og naturgenopretning til Nørre Vosborg ved Ringkøbing

1997

- Beplantning til sansehave ved Aalborgskolens institution for døvblinde

1998

- Projekt og beplantning til have for senil demente i Vejlbj Lokalcenter, Århus
- Rådgivning og egetræer til retablering af Maglemer Alléen ved Knuthenborg
- Påbegyndt renovering af den gamle park og skov i Gerlevparken

1999

- Fonden for Træer og Miljø bliver 25 år

2000

- Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Alexandra bliver Fondens protektor
- Rådgivning og træer til alléer ved 5 godser på Lolland
- Sansehave ved Skodsborg Observations- og Behandlingshjem

2001

- Spejdercenter: Kredshuset Høwringen ved Højer
- Bytræarboret ved Landbohøjskolens Forskningscenter i Hørsholm

2002

- Alléer ved Holgershaab ved Nørre Alslev, ved Marienlyst ved Vordingborg, Nybøllegaard ved Stege og ved Sandholt på Fyn
- Søren Ødums plantninger i Grønland

2003

- Planer og beplantning til sansehave ved Rønnehuset i Nykøbing Falster
- Håstrup Bylaug, 100 rødtjørne plantet som alléer ved indfaldsvejene til byen

2004

- Allé ved Rynkebygaard på Fyn og allé ved Sekkelundgård ved Christiansfeldt
- 52 egetræer til vejtræer ved Eliselund ved Tranevær

2005

- Allébeplantning gennem landsbyen Fredsted ved Haderslev
- Udplantning af vejtræer i Eberts Villaby på Amager
- Ejerlauget Manstrup Gadevær ved Fjerritslev – forslag og beplantning

2006

- Rådgivning og planter til aktivitets- og legeplads i Vindum ved Rødkjærsvbro
- Lindeallé ved Vesterbygaard, Jerslev på Sjælland

2007

- Alléplantning ved Aagaard Gods i Vestsjælland
- Plantninger ved landsbyerne Døstrup ved Hobro og Ndr. Skringstrup ved Skals

2008

- Korinth Bypark på Fyn og Byhave i Nordby på Samsø
- Allé ved Avnbølgaard i Sønderjylland

2009

- Udarbejdelse af plejeplan til Grønnegården ved Kunstindustrimuseet
- Lindetræer til vejstrækning ved Selleberg Gods på Fyn

Fondens Støttekreds

Fonden for Træer og Miljø er af Skat godkendt som berettiget til i henhold til Ligningslovens § 8A at modtage gaver med den virkning, at giveren kan frætrække disse ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst inden for de i loven fastsatte grænser – d.v.s. det samlede gavebeløb til den enkelte forening skal udgøre mindst 500 kr. i løbet af indkomståret, og af giverens samlede gavebeløb kan den del fradrages, der overstiger 500 kr.

I året 2007 modtog vi en kontant-arv på 260.000 kr. Hvis man ønsker at støtte

Fondens arbejde, kan man ved testamente bestemme, at Fonden skal indgå som hel eller delvis arving.

Støttekredsmedlem

Som medlem af støttekredsen modtager man Fondens Årsskrift og bliver indbudt til at overvære det årlige repræsentantskabsmøde. Kontingentet er årligt 95 kr. for private og 285 kr. for virksomheder, institutioner m.m.

Yderligere oplysninger om fondens arbejde, medlemskab af støttekredsen m.m.

Den Grønne pris er tildelt følgende:

Arkitekt Hakon Stephensen, 1976 • Forfatter Ole Vinding, 1976 • Fhv. borgmester Christian Hansen, Gerå, 1978 • Civilingeniør Georg Christiansen, 1979 • Professor C.Th. Sørensen, 1979 • Klokkerholm Samvirke, 1982 • Fhv. distriktsgartner Willy F. Hansen, 1984 • Civilingeniør A. Kann Rasmussen, 1985 • Anders og Dot Fønss Nielsen, Hjallerup, 1989 • Skovrider Henrik Staun, 1998 • Pernille Olesen, 1999 • Professor Sven-Ingvar Andersson, 2000 • Havearkitekt Jørgen Holm, 2001 • Forfatter Helge V. Qvistorff, 2002 • Statsskovrider Bo Holst-Jørgensen, 2003 • Professor Jørn Palle Schmidt, 2008

Kvindefigur af
J.C. Petzold

Fonden for Træer og Miljø

Fondens repræsentantskab:

Formand: Tidl. nationalbankdirektør, dr.polit. Erik Hoffmeyer
Fra Dansk Dendrologisk Forening: chefpsykolog Anders Korsgaard Christensen, statsskovrider Niels Juhl Bundgaard Jensen, professor Erik Dahl Kjær, lektor Jerry W. Leverenz og universitetslektor, cand.scient. Jette Dahl Møller
Fra Danmarks Naturfredningsforening: vakant
Fra Dansk Planteskoleerforening: planteskoleleder Torben Leisgaard Jensen
Fra Dansk Skovforening og Skovhistorisk Selskab: advokat Peter de Neergaard
Fra Danske Anlægsgartnermestre: anlægsgartnermester Leif Rasmussen
Fra Danske Landskabsarkitekter, landskabsarkitekt Lone van Deurs
Fra Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole: arboretmester Ole Rasmus Byrgesen
Fra Det Danske Rosenselskab: pensioneret apoteker Jens Riis
Fra Haveselskabet: ingeniør Jørn Bendtz Hansen
Fra Hedeselskabet: regionschef Christian Als
Fra Kommunale Park- og Naturforvaltere: landskabsarkitekt Hans Ove Pedersen
Fra Slots- og Ejendomsstyrelsen: chefkonsulent, landskabsarkitekt Niels Møllergaard

Enkeltmedlemmer:

Landskabsarkitekt Tove Christensen Asby
Havearkitekt Jørgen Holm
Direktør Niels Riegels
Universitetslektor, cand.scient. Peter Wagner

Forretningsudvalg:

Tove Christensen Asby, formand
Jette Dahl Møller
Lone van Deurs
Erik Dahl Kjær

Sekretariatsleder:

Henni Steffensen

Revisor:

Revisionsfirmaet A. Rolf Larsen,
statsautoriserede revisorer a.s

Sekretariat:

Bentzonsvej 52, Postboks 92,
2000 Frederiksberg
Telefon: 38 11 32 05
(mandag-torsdag kl. 10-14)
Mail: hennisteffensen@mail.dk
www.fondenfortraerogmiljoe.dk
Postgiro: 1 00 46 46
Fondsregister nr. 000233

Fonden for Træer og Miljø
Bentzonsvej 52 · Postboks 92
2000 Frederiksberg
Telefon 38 11 32 05
(mandag-torsdag kl. 10-14)

www.fondenfortraeerogmiljoe.dk